

[Начало](#) > ... > [Съдебни Процедури](#) > [Граждански Дела](#) > [Съдът На Коя Държава Е Компетентен?](#) > [Spain](#)

Съдът на коя държава е компетентен?

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 До кой съд трябва да се подаде исквата молба — до обикновен граждански съд или до специализиран съд (напр. съд по трудовоправни спорове)?

Основният принцип на организацията на съдилищата в Испания е този за единство на компетентността. Единствените изключения са военната компетентност във военно време и в състояние на обсада, и Конституционният съд (*Tribunal Constitucional*) като гарант от последна инстанция на основните права и обществените свободи чрез механизма за прилагане на основните права и свободи (*recurso de amparo*).

Компетентността обаче е разпределена между четири вида съдилища: граждански съдилища, наказателни съдилища, съдилища за състезателни административни производства и съдилища по социални въпроси.

Крайъгълният камък на гражданските съдилища е първоинстанционният съд (*Juzgado de Primera Instancia*), разглеждащ граждански спорове на първа инстанция и производства, които не са изрично възложени на друг съд. Следователно първоинстанционният съд може да бъде описан като общ или обичаен съд.

Гражданското отделение включва съдилищата по семейни въпроси (*Juzgados de Familia*), които са първоинстанционни съдилища. На местата, където има съдилища по семейни въпроси (обикновено в центрове с по-голямо население), те отговарят за разглеждането на спорове в областта на семейното право, отнасящи се до унищожаване на брака, раздяла и развод, лични отношения между родители и деца и закрила на лица с ограничена дееспособност. Когато срещу една от страните е образувано наказателно производство в съд, гледащ дела за насилие срещу жени (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*), този съд е компетентен и в гражданското производство.

Гражданското отделение включва също така специализирани търговски съдилища (*Juzgados de lo Mercantil*) и съдилища за марките на ЕС (*Juzgados de Marca Comunitaria*).

Съдилищата по социални въпроси (*Juzgados de lo Social*) отговарят за разглеждането на дела по трудовоправни въпроси. Това включва индивидуални спорове между работодатели и работници във връзка с трудовите правоотношения, спорове по колективни трудови договори, социално-осигурителни иски и иски срещу държавата по отношение на нейните отговорности в областта на трудовото право.

Наказателните съдилища отговарят за разглеждането на наказателни дела.

Особеност на испанското право е това, че гражданските производства, произтичащи от престъпни деяния, могат да бъдат съединени с наказателните производства. В този случай наказателният съд определя размера на обезщетението, дължимо във връзка с деянието. Ако увреденото лице не предяви

граждански иск, прокурорът предявява такъв иск от името на увреденото лице, освен ако то изрично не се е отказало от правото си да предяви иск в наказателното производство.

На последно място, съдилищата за състезателни административни производства извършват съдебен контрол върху законосъобразността на действията на публичните органи и разглеждат финансови претенции срещу тези органи.

2 Ако компетентни са обикновените граждански съдилища (т.е. те са съдилищата, които разглеждат съответния вид казуси), как може да се разбере до кой от тях трябва да бъде подадена исковата молба?

Вж. отговорите по-долу.

2.1 Има ли разлика между по-нисшестоящите и по-висшестоящите обикновени граждански съдилища (напр. районните съдилища като по-нисшестоящи съдилища и окръжните съдилища като по-висшестоящи такива) и ако да, кой от тях е компетентен по моя казус?

В Испания не се прави разграничение между отделните първоинстанционни съдилища по отношение на размера на вземанията или тежестта на делата, които разглеждат, и нито един първоинстанционен съд не може да разглежда жалби срещу решения на други първоинстанционни съдилища. Жалбите в гражданските производства винаги се разглеждат от окръжните съдилища (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Териториална компетентност (съдът в град А или съдът в град Б е компетентен по моя казус?)

За целите на системата от съдилища територията на Испания е разделена на общини, съдебни райони, провинции и автономни области. Съдебният район е териториална единица, включваща една или повече съседни общини в същата провинция. Това е най-важното териториално деление, тъй като с него се определя компетентността на първоинстанционните съдилища. (По-подробна информация е представена на уебсайта на Министерството на правосъдието: [Карта на съдебните райони \(mjusticia.gob.es\)](http://mjusticia.gob.es).)

За справяне с натовареността са създадени допълнителни съдилища от същия вид. Понастоящем такъв е случаят в повечето големи градове. Съдилищата се номерират последователно по реда на създаването им.

По принцип всички тези съдилища имат еднаква компетентност, като работата се разпределя помежду им в съответствие с вътрешни правителствени правила за разпределение. При някои обстоятелства обаче правилата за разпределение могат да се използват за възлагане на определени видове дела на различни съдилища в същия съдебен район.

2.2.1 Основни правила за териториалната компетентност

При липсата на споразумение или задължителни правила, основното правило е, че е компетентен първоинстанционният съд по местожителството на ответника или при липса на такова — по неговото местопребиваване. Ако ответникът няма местожителство или местопребиваване в Испания, компетентен е първоинстанционният съд на съдебния район, в който ответникът се намира или е пребивавал последно. Ако не е изпълнен нито един от посочените по-горе критерии, ищецът може да предяви иска в първоинстанционния съд на съдебния район по своето местожителство.

За тези цели:

- Искове срещу собственици на стопански субекти или лица, упражняващи професии, във връзка със своята стопанска или професионална дейност, могат също така да бъдат предявени на всяко от местата, където тези лица извършват своите дейности, по избор на ищеца.
- Искове срещу юридически лица могат също така да бъдат предявени на мястото, където е

възникнало или където трябва да настъпят последиците от процесното обстоятелство или правоотношение, ако юридическото лице има свое място на стопанска дейност или представител там.

2.2.2 Изключения от основните правила

2.2.2.1 Кога може да се избира между съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило) и друг съд?

Действащата испанска процесуална система рядко предоставя на ищеца възможност за избор на териториална компетентност. Това е възможно само в следните случаи:

Искове за вещни права върху недвижимо имущество, което се състои от няколко имота или от един имот, намиращ се в различни съдебни райони. В тези случаи ищците може да предявят иск в избран от тях съдебен район, ако този район има компетентност.

Искове за представяне или одобрение на отчети от лицата, отговарящи за управлението на активите на други лица, ако мястото, където трябва да бъдат представени отчетите, не е определено. В тези случаи ищците може да избират между местожителството на ответника или мястото, където се управляват активите.

Спорове за наследство: ищците може да избират между съда по последното местожителство на починалия в Испания и съдилищата, където са намира по-голямата част от наследството.

Искове, отнасящи се до интелектуална собственост — ищците може да избират между следните места: мястото, където е извършено нарушението, мястото, където са налице доказателства *prima facie*, че е извършено нарушение, или мястото, където има незаконни копия.

Искове, отнасящи се до нелоялна конкуренция, ако ответникът няма място на стопанска дейност, местожителство или място на пребиваване в Испания. В тези случаи ищците може да избират между мястото, където е възникнала самата нелоялна конкуренция или където възникват последиците от тази конкуренция.

Искове, отнасящи се само до родителски права върху дете или искове за издръжка, предявени от единия родител срещу другия, от името на малолетни и непълнолетни лица, ако двамата живеят в различни съдебни райони. В тези случаи ищците може да избират между съда по местожителството на ответника или съда, в чийто окръг живее детето.

В общия случай исковете, свързани с упражняването на индивидуални права на потребители или ползватели, могат да се разглеждат от съда по местожителството на потребителя, ползвателя или ответника, по избор на потребителя или ползвателя.

2.2.2.2 Кога трябва да се избере съд, различен от съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило)?

В следните случаи има правила, които задължават ищеца да сезира съд, различен от този по местожителството на ответника. В тези случаи страните не могат да се поставят под компетентността на конкретен съд, независимо дали изрично или мълчаливо:

Вещни права или права за получаване на наем от недвижимо имущество и дела, отнасящи се до съсобственост (*propiedad horizontal*): компетентни са съдилищата на съдебния район по местонахождение на имота.

Дела за наследство: компетентността се определя от последното местожителство на починалия в Испания или от мястото, където се намира по-голямата част от наследяваното имущество, по избор на ищеца.

Дела, отнасящи се до съдебни мерки в подкрепа на хора с увреждания: разглеждат се от съда, в чийто район живее въпросното лице.

Закрила на основни права чрез гражданските съдилища: тези дела се разглеждат от съда по

местожителството на ищеца или ако ищецът няма местожителство в Испания — от съда, в чийто район се намира мястото, където е извършено нарушението на процесното право.

Искове за щети, настъпили вследствие на използването на моторно превозно средство: компетентен е съдът, в чийто район се намира мястото, където е настъпила щетата.

Оспорвания на решения на търговски дружества: териториалната компетентност се определя от мястото, където се намира седалището на дружеството.

Искове за обявяване, че определени общи условия на договора не са част от договора или за прогласяване на нищожността на дадена клауза: компетентен е съдът по местожителството на ищеца.

Установителни искове за прекратяване или оттегляне на типови договорни условия, когато ответникът няма място на стопанска дейност или местожителство в Испания: в тези случаи е компетентен съдът, в чийто район се намира мястото, където е сключен типовият договор.

Искове за преустановяване на нарушения с цел защита на колективни или общи интереси на потребители или ползватели, когато ответникът няма място на стопанска дейност или местожителство в Испания: в тези случаи е компетентен съдът по местожителството на ищеца.

Искове за принуждаване на следните лица да изпълнят задълженията си: застрахователно дружество; лице, което е продало лично имущество на друго лице на разсрочено плащане или е финансирало покупката на това имущество; лице, направило публично предложение за лично имущество или услуги, което е прието от друго лице. В тези случаи е компетентен съдът по местожителството на ищеца.

Жалби срещу решения, подадени след изчерпване на установените от испанското ведомство за патенти и търговски марки административни канали за дела за индустриалната собственост: компетентни са звената, специализирани по търговски дела в окръжния съд, в рамките на чиято юрисдикция е разположен градът, в който се намира Върховният съд на автономната област (*Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma*) по местожителството на ищеца, или, ако това не е възможно, по местожителството на упълномощения в Испания представител, който действа от негово име, при условие че Генералният съвет на съдебната власт е дал съгласието си делата за индустриална собственост да се разглеждат изключително от вещите по тези дела търговски съдилища. По избор на ищеца може да са компетентни и специализираните звена в рамките на окръжния съд на района, в който се намира испанското ведомство за патенти и търговски марки.

Искове на трети лица за оспорване на изземване на имущество: компетентен е съдът по седалището на правния субект, наредил изземването.

Молби за раздяла, унищожаване на брака или развод: компетентен е съдът по семейни въпроси, а при липсата на такъв съд — първоинстанционният съд по местонахождението на семейното жилище. Ако няма семейно жилище, компетентен е съдът по местонахождението на последното семейно жилище или по местожителството на другия съпруг. Когато не съществува нито едно от двете, компетентен е съдът по местожителството на лицето. Когато молбата е подадена по взаимно съгласие, компетентен е съдът по местонахождението на последното общо жилище или по местожителството на единия от съпрузите.

Искове, отнасящи се само до родителски права върху дете или искове за издръжка, предявени от единия родител срещу другия от името на малолетни и непълнолетни лица: компетентен в тези случаи е съдът по местонахождението на последното общо жилище на родителите. Ако родителите живеят в различни съдебни райони, ищецът може да избира между съда по местожителството на ответника или съда, в чийто район живее детето.

2.2.2.3 Могат ли страните сами да определят за компетентен съд, който при други обстоятелства не би бил компетентен?

Като общо правило, териториалната компетентност в Испания може да се променя, което означава, че страните по делото могат да изберат, изрично или мълчаливо, за компетентни съдилищата в конкретен съдебен район, ако тези съдилища са компетентни по предмета на делото.

Изричен избор е налице, когато заинтересованите страни сключат изрично споразумение с посочване на конкретния съдебен район, чиито съдилища приемат за компетентни.

Мълчалив избор е налице при следните обстоятелства:

За ищеца — самото сезиране на съдилища в конкретен съдебен район и подаването на иск или заявление или молба, които следва да бъдат подадени в съда, компетентен да разгледа иска.

За ответника — ако внесе становище и впоследствие изпълни всяко процесуално действие, с изключение на подаването на молба в надлежен срок и форма за оспорване на компетентността на съда.

Евентуални промени в местожителствата на страните, на местонахождението на предмета на спора или на целта на производството след започване на производството не водят до промяна на компетентността, която се определя според обстоятелствата, установени в началото на производството (*Perpetuatio jurisdictionis*).

Обаче:

изричен избор не се допуска за типови договори, за договори, чиито общи условия са наложени от една от страните или за договори с потребители и ползватели. В тези случаи обаче се допуска мълчалив избор.

Няма възможност за изричен или мълчалив избор, когато законът установява задължителни правила за териториална компетентност.

Няма възможност за изричен или мълчалив избор при бързи производства, при производства за заповед за плащане и производства за принудително събиране на задължения.

3 Когато компетентни са специализираните съдилища, как може да се разбере кой съд следва да бъде сезиран?

Специализираните съдилища в Испания са посочени по-долу.

Съдилищата по семейни въпроси, които са първоинстанционни съдилища. На местата, където има съдилища по семейни въпроси (обикновено в центрове с по-голямо население), те имат единствена и изключителна компетентност по семейни въпроси. Те по-специално разглеждат дела за раздяла, унищожаване на брака и развод; дела, свързани с упражняване на родителска отговорност, произход, настойничество и попечителство над малолетни или непълнолетни деца и съдебни мерки в подкрепа на хора с увреждания.

Всички дела за реституция или връщане на деца в случаи на международно отвлечане се разглеждат от първоинстанционния съд с компетентност по дела в областта на семейното право на столицата на провинцията или в Сеута или Мелила, в зависимост от това къде се намира неправомерно изведеното или държано дете, или, ако това не е възможно, съдът, на който е разпределено делото.

Правилата за териториална компетентност са същите като за първоинстанционните съдилища, които разглеждат дела в областта на семейното право при липсата на специализиран съд по семейни въпроси в съответния съдебен район.

В случай на образувани наказателни производства за насилие над жени, съдилищата, които се занимават с насилие над жени, разглеждат и дела в областта на семейното право.

Съдилищата по социални въпроси разглеждат трудовоправни иски. Това включва индивидуални спорове между работодатели и работници във връзка с трудовите правоотношения, спорове по колективни трудови договори, социално-осигурителни иски и иски срещу държавата по отношение на нейните отговорности в областта на трудовото право.

Общото правило е, че териториалната компетентност принадлежи на съда по мястото, където работникът предоставя своите услуги или по местожителството на ответника, по избор на ищеца.

Търговските съдилища функционират на равнището на провинциите и разглеждат търговски спорове.

Тези съдилища ще разглеждат всички граждански дела, свързани с интелектуална и индустриална собственост; нелоялна конкуренция и реклама; търговски дружества, кооперации, обединения по икономически интереси; вътрешен или международен сухопътен транспорт; въздушно право и морско право. По изключение те не са компетентни да разглеждат дела, свързани с щети вследствие на унищожаване, загуба или повреда на регистриран багаж, обезщетение и съдействие на пътници, пътуващи с въздушен транспорт в случай на отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полетите, или правата и задълженията на пътници, пътуващи с влак, автобус или кораб във връзка със специфичните правила, определени в Органичния закон за съдебната власт.

Търговските съдилища са компетентни и за иски, свързани с прилагането на членове 101 и 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз и членове 1 и 2 от Закон 15/2007 от 3 юли 2007 г. за защита на конкуренцията, както и иски за обезщетение за вреди в резултат на нарушение на правото в областта на конкуренцията.

Те също така ще разглеждат преки обжалвания срещу отрицателни оценки от регистратори на дружества или, когато е приложимо, срещу изрични или предполагаеми решения на генерална дирекция „Правна сигурност и удостоверителна дейност“ (*Dirección General de Seguridad Jurídica y de Fe Pública*) относно тези оценки.

Тези съдилища ще разглеждат всички дела, свързани с производствата по несъстоятелност съгласно гражданското право, независимо от гражданския или търговския статут на длъжника, както и тези, свързани с планове за реструктуриране и специалната процедура за микропредприятия, посочена в консолидирания текст на Закона за несъстоятелността, одобрен с Кралски законодателен декрет 1/2020 от 5 май 2020 г.

Те притежават единствената и изключителна отговорност за разглеждане на дела относно:

1. граждански финансови иски срещу неплатежоспособно лице, с изключение на иски в рамките на граждански производства, отнасящи се до дееспособност, произход, брак и малолетни или непълнолетни лица;
2. изпълнителни производства, свързани с вземания в производства по несъстоятелност или вземания спрямо наследственото имущество и правата на неплатежоспособна страна или част от масата на несъстоятелността, независимо от съда или административния орган, който го е разпоредил, и без изключения, различни от предвидените в Закона за несъстоятелността;
3. определяне дали дадено имущество, или право е необходимо за продължаване на професионалната или стопанска дейност на длъжника.
4. декларации за прехвърляне на предприятие за целите на заетостта и социалната сигурност в случай на прехвърляне на производствена единица или единици и определяне на границите по тази декларация в съответствие с разпоредбите на законодателството в областта на труда и социалната сигурност.
5. обезпечителни мерки, които засягат или има вероятност да засегнат активите и правата на неплатежоспособната страна или които са част от масата на несъстоятелността, независимо от съда или административния орган, който ги е разпоредил, с изключение на приетите в рамките на гражданско производство, отнасящи се до дееспособност, произход, брак и малолетни или непълнолетни лица.
6. други въпроси, определени в законодателството в областта на несъстоятелността.

Когато длъжникът е физическо лице, съдията по несъстоятелността ще има изключителна и ограничителна компетентност и по следните въпроси:

1. мерки, приети в рамките на производство по несъстоятелност, свързани с правна помощ;
2. прекратяването и ликвидацията на дружеството или съпругеската имуществена общност на неплатежоспособната страна.

Когато длъжникът е юридическо лице, съдията по несъстоятелността ще има изключителна и ограничителна компетентност и по следните въпроси:

1. иски за събиране на дълговете на дружеството, предявени срещу съдружниците или акционерите на обявеното в несъстоятелност предприятие, които носят субсидиарна отговорност

- за плащането на тези задължения, независимо от датата, на която са възникнали, и искиове, с които от акционерите на дружеството в несъстоятелност се изисква да платят отсрочени вноски или да осигурят допълнителни доходи;
2. искиове за обезщетение за вреди срещу директори или ликвидатори, правно или фактически срещу физическо лице, постоянно назначено да изпълнява длъжността директор на търговско предприятие в качеството си на юридическо лице (*administrador persona jurídica*), както и срещу лица, независимо от тяхното звание, които са натоварени с най-високите правомощия да управляват дружеството, когато няма постоянно делегиране на правомощия от съвета на директорите на един или повече изпълнителни директори или на изпълнителен съвет, за вреди, причинени на юридическо лице в несъстоятелност, преди или след въпросното съдебно решение за обявяване на посоченото юридическо лице в несъстоятелност;
  3. искиове за обезщетение за вреди, причинени на юридическо лице в несъстоятелност от одитори, преди или след съдебното решение за обявяване на посоченото юридическо лице в несъстоятелност.
  4. Съдията по несъстоятелността ще има също така изключителна и ограничителна компетентност по отношение на корпоративни действия, насочени към съществена промяна на условията на труд, премествания, уволнения, спиране на договори и намаляване на работното време по икономически, технически, организационни или производствени причини, които са от колективен характер съгласно трудовото законодателство и както е установено от разпоредбите на Закона за несъстоятелността, както и по отношение на отнасящите се до спиране или прекратяване на договори с висше ръководство.
  5. Спирането на договорите и намаляването на работното време се считат за колективни, когато засягат броя на работниците, предвиден в трудовото законодателство при съществени промени в условията на труд.
  6. Съдията по несъстоятелността е компетентен и по всички преюдициални заключения относно граждански дела, предмет само на ограничените изключения, съдържащи се в Закона за несъстоятелността, както и преюдициални заключения относно административни и социални въпроси, свързани пряко с процедурата по несъстоятелност, или които трябва да бъдат разрешени, за да се гарантира, че производството по несъстоятелност се води по правилния начин. Решенията по тези въпроси влизат в сила само в рамките на производството по несъстоятелност, в което са постановени.

Търговските съдилища в Аликанте изпълняват функциите на съдилища за марките на ЕС, когато упражняват изключителната си компетентност да разглеждат на първа инстанция искиове, предявени пред тях по Регламент № 40/94 на Съвета от 20 декември 1993 г. относно марката на Общността и Регламент № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 г. относно промишления дизайн на Общността.

Компетентността на съдилищата по въпросите, свързани с марки и дизайни, обхваща територията на цялата държава.

Освен тези специализирани съдилища, Генералният съвет на съдебната власт (*Consejo General del Poder Judicial*) може да разпорежи, че на местата, където има няколко съдилища от един и същ вид, едно или повече от тези съдилища имат изключителна компетентност за разглеждане на определени категории дела или за упражняване на надзор в съответната област на правото.

Това правомощие вече е упражнявано на няколко места, особено във връзка с недееспособността и принудителното институционализиране на лица въз основа на психично заболяване, като в общия случай за компетентни са определени съдилищата по семейни въпроси.

■ Последна актуализация: 23/09/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.